

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Péchy - Howarth Résző

Cím:

75 éves a világhírű budapesti Állatkert

Forrás:

Dunántúl

Osztályozás

Tárgy

590.06

Hely

Idő

"1944"

Személy

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(O

75 éves a világhírű Budapesti Állatkert

Budapest, febr. 16. — Hetvenöt évvel ezelőtt nemes Pest városában néhány lelkes rajongó megalakította az Állatkerti részvénytársulat elnevezésű alkulatot. Amíg ez az alapítás ilyen simán lebonyolódott, természetesen sok akadályt és előítéletet kellett leküzdeni. Azután is sok nehézséggel kellett megbirkózniuk a merőben új intézmény megalakítóinak, nem utolsósorban azzal, hogy az állatkertben nem voltak állatok és ezeket sok éven át ajándékozódó mecénások bőkezűségéből kellett összegyűjteniük. Bizony, el lehet mondani, hogy emberfeletti munkába került, amíg a mai, világviszonylatban is nagyszerű Budapesti Állatkert kiteljesedett.

A társulat nagy munkával rábírta a város tanácsát, hogy az állatkert létesítéséhez szükséges területet engedje át. Évi egy darab császári arany jelképes területben ellenében 31 holdat és 600 négyszögölet vettek át erre a célra, ott, ahol ma is fennáll az Állatkert, az Aréna út mentén, a Városliget északnyugati csücskében. Akkoriban vígasztalan homoksváttag volt ez a terület, legfeljebb néhány csenevész fa árválkodott rajta. A

társulat mégis rövid idő alatt hozzáértő munkával megépítette ott az Állatkert legfontosabb berendezéseit: a madarak és a kisebb állatok házait, a baglyok számára való romokat, az oroszlanok ketrezeit, a majmok házát, a különféle istállókat, a vidrák medencéjét és még sok más mindent.

ÁLLATKERT

AJÁNDÉKOKBÓL

Amikor egy év alatt az új Állatkert minden nagyszerű berendezése elkészült, meg lehetett tartani az avatóünnepséget és ezzel kapcsolatosan a megnyitót is. 1866 augusztus 9-én folyt le a nevezetes ünnepség, amely nagy felvonulással kezdődött. Ezen az Állatkerti Részvénytársulat egész vezetősége résztvett és a déli harangzóskor indult meg „zászló elővitelével”. A megnyitáskor a hivatalos személyiségeken kívül természetesen a komolyan érdeklődők és a kíváncsiak ezrei is megjelentek.

Az új Állatkert még nem volt teljes, ami nem is volt csodálatos, hiszen egy esztendő leforgása alatt még nem lehetett a világ minden részéből a nevezetesebb és látvá-

nyosság szempontjából erős vonzóerőt jelentő állatokat összegyűjteni, egyrészt a tetemes költségek, másrészt a nehézkes közlekedési lehetőségek miatt. Mégis összegyűlt sok érdekes állat. Ezeket túlnyomórészt ajándékba kapta a pesti Állatkert. Így Xantus János, a tudós utazó és néprajzi író Mexikóból küldött sok állatot, Gerenday József egyetemi tanár pedig idehaza gyűjtögette a ritkább hazai állatfajtaikat. József főherceg, a cigányok nagy pártfogója, szintén az adományozók közé tartozott. Battyhányi Elemér gróf pedig ikervári uradalmában nevelt indiai tigrisét adta oda. Egy lengyel herceg, Csejvertinszky Borisz, szintén több állattal kedveskedett az állatkertnek.

ERZSÉBET KIRALYNE

ZSIRAFJA

Sőt Erzsébet királyasszony is az ajándékozók sorába lépett: amikor Klótild főhercegnőszonnyal megtekintette az új látványosságot, egy remek zsiráfot küldött hátlája jeléül és azért, hogy az intézményt gazdagítsa. Így lassan benépesedett a pesti Állatkert. Madarak, emlősállatok, ritka víziállatok, hüllők, egzotikus nagyvadak, ragadozók, sarki állatok, halak és érdekes, ritka fajták kerültek mind nagyobb tömegben az Állatkertbe, úgy, hogy az állatok lakásai megteltek és időnként bővíteniük kellett az építésszerű gondoskodni. A fővárosi és vidéki közönség hamarosan megkedvelte az új, eddig nélkülözött nagyszerű látványt és

így évről-évre rohamosan emelkedett a látogatók száma.

Később cirkuszoknak adtak engedélyt, hogy az állatkert területén telepedjenek le és bizonyos ideig mulattassák a látogatókat. Oriások, törpék, szakállas hölgyek, birkózók, céllövők, légtornászok, léghajósok, szörnyszülöttek, vadnépek csoportjai szerepeltek abban az időben az Állatkertben, sőt még a világhírű összenőtt szíami ikreket is vendégszerelptették ott élelmes vállalkozók.

LAPPOK, ZULUK ÉS

INDIANOK

Voltak tűzijátékok és néprajzi bemutatók is. Lappok rénszarvasaikkal, afrikai négek a tevéikkel, északamerikai indiánok és dél-afrikai zuluk és más egzotikus emberek szerepeltek az Állatkertben. Bemutattak nemzeti táncikat, ünnepségeiket, különböző szokásaikat, harcaikat, hétköznapi életüket és munkájukat s természetesen, hogy ezeknek a hol háborzongató, hol mulatságos furcsaságoknak mindig akadt élvező, bármészködő közönsége.

És még sok más látványosság színhelye volt a pesti Állatkert, amelynek a hetvenes években alkalmazott igazgatója, Serák Károly, alkalmazta ezeket a különös ötleteket. Mint cirkuszigazgató, bizonyára nagy vagyoni szerzett volna az ötletei révén, mert városról-városra vándorló társulattal, a mindenhova újat vivő művészek mindenütt vonzották volna a közönséget, ugyanegy városban azonban nem sokáig lehetett lekötöni a közönséget egymáshoz mégis

nasonito mutatványokkal. Így aztán lánghulni kezdett az érdeklődés és a közönség lassan elmaradott az Állatkertből.

ÓSBUDAVARA

Már csak a gyermekek tartották ki az Állatkert mellett hűségesen, mert vonzotta őket egy-egy négy-lábú kedvencük, mint Jónás, a viziló és Sziám, a szelid elefánt. És a kedvesen komizkodó, szemtelen majmok nagy hada.

Ekkor egy kísérlet történt az Állatkert régi fényének visszaállítására. Egy osztrák építész az Állatkert északkeleti részében megépítette a pesti Potemkin-falut. Ósbudavárát (a millénium alkalmából) és a deszkából, habarcsból és nádból épült renaissance és gót paloták és török mecsetek megint ezer és ezer embert vonzottak ki a liget fái alá.

Serák igazgató halála után Lónyay Géza lett az Állatkert igazgatója. Lónyay nem tudott segíteni a mindinkább romló helyzetben, az állatok sorra pusztultak, mire a kormány — hogy az esetleges botrányt elkerülje — elrendelte az Állatkerti Társulat felszámolását. Ezután a székesfőváros vette pártfogásába az ügyet. Sokmillió befektetéssel, nagyvonalú keretek között — Hagenbeck módszerei szerint — átrendezte és átépítette az Állatkertet, amelyet 1912-ben újra megnyitottak és átadták a forgalomnak.

A MEGUJHODOTT

ÁLLATKERT

Amióta a budapesti Állatkert a székesfőváros tulajdona, az érde-

kes intézmény teljes virágzásnak indult. *Berendezése és felszerelése a különféle állatok elhelyezése a kornak mindenben megfelelő; az elv az, hogy a különféle állatoknak meg kell adni az életkörülményeiknek és természetes életüknek megfelelő környezetet. Vagyis nem a lélektelen, sivár, gyilkos és unalmas ketrec-életet, hanem minden állat egyéniségének megfelelő helyet, az oroszlánoknak tágas barlangot, délszaki tájak szárnyasainak lótuszvirágos tavat, a jeges-*

medvéknek és a fókáknak élesszerű tengeri sziklákat, a vizilónak iszapos folyómedret, a keselyűknek és baglyoknak vén, dűledező romokat vagy sziklákat, a krokodiloknak langyosvizi mocsarakat és így tovább. Az ilyen környezetben a rab állatok felejtik szánalmas helyzetüket, beleélik magukat a szülőhelyükhöz hasonló környezetbe és nem esnek búskomorságba s nem pusztulnak el hamar.

A jubiláló budapesti állatkert az *elsők között van a hasonló intézmények sorában az egész világon.* Állatai között rengeteg a ritka, sőt a csak itt fellelhető állat is és a tudományos szakkörök szerint is hézagpótló tudományos intézmény, amelyet nem egy város mintául tekint. Erre a rangot jelentő elismerésre büszke lehet az állatkert tulajdonosa és az ország is, amely a tudomány, a kultúra érdekében szegénysége idején is tudott komoly, nagy áldozatot hozni.

Péchy-Horváth Rezső.